

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для самостійної роботи студентів спеціальності 7.090221

напряму підготовки 6.050502 «Інженерна механіка»

Харків 2011

Методичні вказівки затверджено на засіданні кафедри устаткування підприємств харчування, протокол №10 від 10.02.2011 р.

Зав. кафедрою

Г.В. Дейниченко

Методичні вказівки схвалено науково-методичною комісією факультету обладнання та технічного сервісу, протокол №6 від 28.02.2011 р.

Голова науково - методичної комісії

Д.П. Семенюк

Рецензент: доц. О.Є. Загорулько

ВСТУП

У сучасному світі об'єкти права інтелектуальної власності відіграють значну роль у забезпеченні конкурентоспроможності товарів та послуг і стають, таким чином, вирішальним чинником економічного розвитку. Будучи введеними у цивільний обіг, вони приносять підприємству додатковий прибуток. Однією з груп об'єктів інтелектуальної власності, яка має найбільше відношення до спеціальності 7.090221 є об'єкти промислової власності. До даної групи об'єктів належать винаходи до яких можна віднести нові розробки різних технологій, рецептур виготовлення готових харчових продуктів та напівфабрикатів. Новітні розробки стосовно зовнішнього оформлення будь-яких виробів можуть отримувати правову охорону як промислові зразки, які також відносяться до об'єктів промислової власності.

В цілому матеріали дисципліни „Інтелектуальна власність” тісно пов'язані з матеріалами різних дисциплін, які вивчаються студентами факультету обладнання та технічного сервісу, до яких можна віднести, наприклад, такі дисципліни як: „Основи права”, „Основи бібліотечно-інформаційних знань”, „Менеджмент у підприємствах галузі”, „Основи наукових досліджень”, „Економічна ефективність наукових розробок”, „Діловодство” та ін.

В цілому завдяки вивченню дисципліни студенти повинні вміти визначити:

- основні поняття системи правової охорони інтелектуальної власності;
- складові міжнародної системи охорони інтелектуальної власності;
- складові системи інтелектуальної власності в Україні;
- інтелектуальну власність в нормах загального законодавства України;
- об'єкти права інтелектуальної власності;
- суб'єкти права інтелектуальної власності;
- вартість права на об'єкти інтелектуальної власності;
- процедуру захисту прав інтелектуальної власності у разі їх порушення.

Все це сприяє підготовці майбутніх спеціалістів високого професійного рівня та забезпечує захист державних економічних інтересів незалежної України.

Тема 1

ВСТУП В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ ТА СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Вивчаючи тему, слід з'ясувати поняття інтелектуальної власності як результату творчої діяльності людини, розглянути роль промислової власності у економічному розвитку суспільства та авторського права як складової необхідної для розвитку культури. Вивчаючи тему, необхідно засвоїти класифікацію об'єктів права інтелектуальної власності, розглянути детально об'єкти, що належать до групи об'єктів промислової власності, об'єктів авторського права і суміжних прав та нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.

Під час вивчення теми слід звернути увагу на суб'єкти права інтелектуальної власності і більш змістовно звернути увагу на роль творця (автора) як суб'єкта права.

Опановуючи матеріалами лекції необхідно розглянути систему національного законодавства у сфері інтелектуальної власності. Особливу увагу слід звернути на спеціальне законодавство України з питань інтелектуальної власності.

При вивченні теми необхідно звернути увагу на міжнародну систему інтелектуальної власності, розглянути основні міжнародні договори та угоди про інтелектуальну власність. Вивчаючи тему необхідно розглянути функції різних міжнародних організацій, діяльність яких пов'язана з інтелектуальною власністю, при цьому особливу увагу слід звернути на всесвітню організацію інтелектуальної власності, її структуру та основні функції.

Рекомендована література для вивчення теми: [2 с. 10-15]; [3 с. 7-51]; [4 с. 24-78]; [5 с. 16-33]; [6 с. 9-39]; [7 с. 8-14].

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. На чому базується законодавство України з питань інтелектуальної власності?
2. Які закони належать до спеціального законодавства у сфері охорони

інтелектуальної власності?

3. На які групи умовно можна поділити законодавство України, яке містить норми щодо охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності?
4. Що Ви розумієте під терміном „право інтелектуальної власності”?
5. Ви розумієте під терміном „право промислової власності”?
6. Яка система органів інтелектуальної власності в Україні?
7. Що таке об'єкт права інтелектуальної власності?
8. Що таке суб'єкт права інтелектуальної власності?
9. Які існують групи об'єктів інтелектуальної власності?
10. Що належить до об'єктів інтелектуальної власності?
11. Яка існує система органів управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності в Україні?
12. Як виникло та розвивалось поняття інтелектуальної власності?

Тема 2

АВТОРСЬКЕ І СУМІЖНІ ПРАВА ТА ПРАВО ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

При вивченні даної теми необхідно розглянути поняття авторського права як інституту права інтелектуальної власності, вивчити основні завдання, принципи, джерела та функції авторського права.

Для подальшого вивчення цієї теми необхідно розглянути елементи авторсько-правових відносин, суб'єкти авторського права. При цьому слід звернути увагу на поняття авторського договору, види та зміст авторського договору. Окремо слід розглянути особливості розпорядження майновими правами інтелектуальної власності на твори.

При вивченні права промислової власності слід звернути увагу на поняття, предмет і систему права промислової власності, коло та характеристику однорідних суспільних відносин. При опануванні права промислової власності необхідно звернути увагу на різні особливості правової охорони для різних об'єктів промислової власності. Вивчаючи та порівнюючи ці два види правової

охорони слід особливу увагу звернути на спільності та відмінності в їх цивільно-правовому регулюванні. При вивченні даної теми слід також звернути увагу на особливості міжнародної охорони об'єктів авторського права та права промислової власності та акти які регулюють дану діяльність.

Рекомендована література для вивчення теми: [2 с. 18-61]; [3 с. 52-65]; [4 с. 88-163]; [5 с. 34-51; 136-158]; [6 с. 42-56]; [7 с. 14-27].

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Що ви розумієте під поняттям авторського права?
2. Які дії без дозволу автора є неможливими?
3. Що може бути об'єктами авторського права та суміжних прав?
4. Що відноситься до майнових прав автора?
5. Права на які об'єкти відносяться до суміжних прав?
6. Які існують міжнародні органи у сфері охорони інтелектуальної власності?
7. Які головні міжнародні акти у сфері охорони промислової власності?
8. Що таке винахід?
9. Які об'єкти можуть бути визнані винаходами?
10. Дайте визначення промислового зразка?
11. Хто може бути суб'єктами промислової власності?
12. Які є спільності в цивільно-правовому регулюванні між об'єктами авторського права та права промислової власності?
13. Які є відмінності в цивільно-правовому регулюванні між об'єктами авторського права та права промислової власності?

Тема 3

ОХОРОНА ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

При засвоєнні матеріалу даної теми необхідно спочатку розглянути мету та принципи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, а також необхідність їх правової охорони.

При опануванні основами правової охорони на винаходи та корисні моделі необхідно звернути увагу на порядок патентування, строки дії патенту, варіанти рішень стосовно правової охорони, умови патентоспроможності винаходів, дострокове припинення дії патенту та права власника патенту.

Під час вивчення охорони прав на промисловий зразок та географічне зазначення слід звернути увагу на порядок набуття прав та отримання охоронного документу на промисловий зразок та географічне зазначення.

При засвоєнні матеріалів даної теми окремо також слід звернути увагу на особливості охорони прав на торговельну марку та порядок отримання охоронного документу на даний об'єкт промислової власності.

Опановуючи методикою охорони об'єктів авторського права і суміжних прав необхідно розглянути джерела права, форми та терміни охорони авторських прав, а також особливості охорони суміжних прав.

Рекомендована література для вивчення теми: [1 с. 8-72]; [4 с. 241-358]; [6 с. 42-56].

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Які документи входять у склад заявки на винахід?
2. Що таке опис винаходу і які розділи він включає?
3. Дайте визначення формули винаходу.
4. Яка формула винаходу називається одноланковою, а яка багатоланковою?
5. Що являє собою реферат винаходу?
6. Хто має право на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару?
7. Які документи включає заявка на промисловий зразок?
8. Який термін дії правової охорони торговельної марки?
9. Яким знаком охороняються авторські права?
10. Який термін охорони авторських прав?
11. Яким знаком охороняються суміжні права?
12. Який термін охорони суміжних прав?

Тема 4

ПАТЕНТНА ІНФОРМАЦІЯ І ДОКУМЕНТАЦІЯ

При вивченні даної теми спочатку необхідно розглянути міжнародні, регіональні та національні патентно-інформаційні органи і їх функції. Приділити увагу інформаційним ресурсам науково-технічної інформації, опанувати властивостями патентної інформації як складовою частиною науково-технічної інформації та розглянути джерела інформації про об'єкти промислової власності.

Під час розгляду матеріалів даної теми необхідно звернути увагу на міжнародні системи класифікацій об'єктів промислової власності, а особливо на міжнародну патентну класифікацію винаходів (МПК), міжнародну класифікацію промислових зразків та міжнародну класифікацію товарів і послуг.

Одним з важливих аспектів, яким необхідно опанувати при вивченні даної теми це процес одержання патентної та патентно-асоційованої інформації її використання та пошук. Для цього необхідно оволодіти методикою проведення патентного пошуку, навиками роботи з різними класифікаційними системами об'єктів промислової власності та їх особливостями, методикою проведення тематичного пошуку, методикою проведення іменного пошуку та особливостями патентно-інформаційних ресурсів України та методами їх використання.

Рекомендована література для вивчення теми: [2 с. 66-78]; [4 с. 444-451].

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Дайте визначення поняття „патентна інформація”.
2. Дайте визначення поняття „офіційний патентний бюлетень”.
3. Дайте визначення поняття „патентний фонд”.
4. Які дані стосовно винаходів містять офіційні патентні бюлетені?
5. Що таке „патентні дослідження”?
6. Назвіть основне призначення та особливості МПК.
7. Назвіть основне призначення та особливості МКТП.

8. Назвіть основне призначення та особливості МКПЗ.
9. Назвіть основне призначення та особливості КЗЕ.
10. Що таке регламент пошуку.

Тема 5

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

При вивченні даної теми необхідно звернути увагу на причини, що призводять до порушення прав, розглянути системи захисту прав інтелектуальної власності та їх призначення. Для засвоєння матеріалу лекції необхідно також розглянути дії, що порушують права власників об'єктів інтелектуальної власності та опанувати найбільш поширеними видами порушення прав.

Під час вивчення даної тематики необхідно розглянути категорії спорів, суперечки про визнання (невизнання) результату інтелектуальної діяльності об'єктом інтелектуальної власності та суперечки, що стосуються порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності необхідно також розглянути у відповідності до кодексу України про адміністративні правопорушення. Питання, що стосуються цивільно-правового порядку захисту прав, порядку захисту порушених прав, встановленого кримінальним законодавством також повинні бути розглянуті під час вивчення даної тематики. Для повноцінного засвоєння даної тематики необхідно також розглянути відповідальність за порушення прав, що передбачена Кримінальним кодексом України.

Рекомендована література для вивчення теми: [3 с.83-91]; [4 с.487-512]; [5 с. 115-133; с. 193-201]; [6 с. 88-100]; [7 с. 42-47].

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Мета захисту об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Які дії вчинені без дозволу власника патенту на винахід, визнаються порушенням його прав?

3. Які дії вчинені без дозволу власника патенту на промисловий зразок, визнаються порушенням його прав?
4. Які дії вчинені без дозволу власника свідоцтва про реєстрацію права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару, визнаються порушенням його прав?
5. Які дії вчинені без дозволу власника свідоцтва на торговельні марки, визнаються порушенням його прав?
6. Що вважається порушенням авторського права та суміжних прав?
7. Якими правами володіє власник охоронного документа в разі виявлення порушення його прав?
8. До яких органів слід звертатися в разі виявлення порушника прав на об'єкт права інтелектуальної власності?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Дейниченко, Г.В. Інтелектуальна власність [Текст]: Підручник / Г.В. Дейниченко, Д.В. Горелков, В.В. Дуб, І.В. Золотухіна, З.О. Мазняк, О.Г. Терешкін. – Харків: Кроссруд, 2010. – 358 с.
2. Дейниченко, Г.В. Конспект лекцій (короткий) з дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів факультету обладнання та технічного сервісу [Текст]: Г.В. Дейниченко, З.О. Мазняк, В.В. Дуб. – Харків: ХДУХТ, 2010. – 80с.
3. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2003. – 200 с.
4. Дейниченко Г.В., Дуб В.В. Патентознавство: Навч. посібник / Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків: ХДУХТ, 2006. – 208 с.: Бібліогр.: 32 назв.

Додаткова література:

5. Цибульов П.М. Основи інтелектуальної власності / навчальний посібник. – К.: "Ін-т. інтел. власн. і права", 2005. – 105 с.
6. Цибульов П.М., Чеботарев В.П. Популярно про інтелектуальну власність: абетка/ За заг. ред. к.е.н. М.В. Паладія. – К.: ТОВ «Альфа-ПК», 2004. – 56 с.
7. Ненахов Г.С., Кекишева Н.П., Максимова В.В. Патентная документация, предоставленная патентными ведомствами и ВОИС в Интернете. – М: ИНИЦ, 2001. – 144 с.
8. Право інтелектуальної власності: Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів./ За ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького. – 2-ге вид., переробл. та довов. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – 672 с.

9. Патентні дослідження: Методичні рекомендації / За ред. В.Л. Петрова. – К.: Видавничий дім "Ін Юре", 1999. – 264 с.
10. Скорняков Э.П. Методические рекомендации по проведению патентных исследований – М: ВНИИПИ, 2000. – 89 с.
11. Монастирецький М., Стеценко О. Технологія формування інформаційного масиву регіонального CD-ROM //Інтелектуальна власність. – 2002. - №11. - С. 24 – 27.
12. Луканин В., Молчанова А. Организация патентно-информационного обслуживания в Европейском патентном ведомстве //ИС. Промышленная собственность. - 2002. - №11. – С.34-39.
13. Луканин В., Молчанова А. Организация патентно-информационного обслуживания в патентном ведомстве США // ИС. Промышленная собственность. - 2002. - №10. – С.61-67.

Додаток А

ТЕСТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ РІВНЯ ЗНАНЬ З КУРСУ „ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ”

1. Під власністю розуміють право:

- а) володіти, користуватися, розпоряджатися об'єктом права;
- б) розпоряджатися, передавати об'єкт права;
- в) користуватися, об'єктом права.

2. Відповідно до українського законодавства автор на результати своєї інтелектуальної праці має:

- а) тільки особисте (моральне) право;
- б) тільки майнове (економічне) право;
- в) особисте і майнове право водночас.

3. Який з перерахованих об'єктів інтелектуальної власності не є об'єктом промислової власності:

- а) знак для товарів і послуг;
- б) комп'ютерна програма;
- в) топографія інтегральних мікросхем.

4. Авторським правом охороняється:

- а) вираження авторської ідеї;
- б) авторська ідея;
- в) авторська ідея і вираження авторської ідеї.

5. Авторським правом охороняються:

- а) твори літератури, фонограми;
- б) твори мистецтва, виконавська діяльність артиста;
- в) твори літератури, наукові твори.

6. Відкриття в Україні не охороняється Законом України „Про авторське право і суміжні права”, тому що воно:

- а) не є результатом інтелектуальної діяльності людини;
- б) надає автору надмірно широку монополію;
- в) є об'єктом промислової власності.

7. Які терміни охорони винаходу передбачені Законом України „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”:

- а) 20 років і 5 років;
- б) 6 років і 10 років;
- в) 20 років і 6 років.

8. *Охорона майнових прав на об'єкти авторського права за Законом України „Про авторське право і суміжні права” (2001 р.) діє:*

- а) протягом життя автора ;
- б) протягом життя автора і 50 років після його смерті;
- в) протягом життя автора і 70 років після його смерті.

9. *Уперше патенти на об'єкти промислової власності стали видавати:*

- а) у США;
- б) у Німеччині;
- в) в Англії;
- г) у Франції;
- д) в Японії.

10 *Перший закон про авторське право був опублікований:*

- а) у США;
- б) у Німеччині;
- в) в Англії;
- г) у Франції;
- д) в Японії.

11. *Немайнове (особисте) право автора вперше було визнано:*

- а) у США;
- б) в Англії;
- в) у Франції;
- г) у Німеччині.

12. *До 1991 р. в Україні державі належали:*

- а) майнові права па об'єкти інтелектуальної власності;
- б) немайнові права на об'єкти інтелектуальної власності;
- в) майнові і немайнові права на об'єкти інтелектуальної власності.

13. *Початком становлення законодавства України про інтелектуальну власність вважається день прийняття Закону України:*

- а) „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”;
- б) „Про авторське право і суміжні права”;
- в) „Про власність”.
- в) промислові зразки, технічна документація, топографії інтегральних мікросхем.

15. *Об'єктами авторського права є:*

- а) літературні твори, наукові твори;
- б) художні твори, державні символи і знаки;
- в) концепції, відкриття.

16. Права на винахід охороняються:

- а) патентом;
- б) свідоцтвом;
- в) авторським свідоцтвом.

17. Патентом України на винахід охороняються:

- а) немайнові (особисті) права автора;
- б) майнові (економічні) права автора;
- в) немайнові і майнові права автора.

18. Права власності на знаки для товарів і послуг охороняються:

- а) свідоцтвом;
- б) авторським свідоцтвом;
- в) патентом.

19. Права на комерційну таємницю можуть охоронятися:

- а) авторським правом;
- б) суміжними правами;
- в) обмеженням доступу до неї.

20. Твір може бути використано третіми особами тільки з дозволу:

- а) автора;
- б) роботодавця;
- в) правоволодільця.

21. Права на твори літератури, мистецтва і науки охороняються:

- а) свідоцтвом;
- б) авторським свідоцтвом;
- в) патентом.

22. Виникнення і здійснення авторських прав:

- а) не вимагає будь-якого оформлення;
- б) вимагає оформлення свідоцтвом;
- в) вимагає внесення до реєстру.

23. Право авторства в Україні охороняється:

- а) протягом всього життя автора ;
- б) протягом всього життя автора і 70 років після його смерті;
- в) безстроково.

24. Патент на винахід, який отримано в Україні, має силу:

- а) тільки на території України;
- б) на території України і країн, з якими вона уклала двосторонні договори про патентну кооперацію;

в) на території країн – членів Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

25. *Для того щоб громадянин України міг запатентувати винахід за кордоном, він повинен:*

а) одночасно подати заявку в Державний департамент інтелектуальної власності та в закордонне патентне відомство;

б) подати заявку в Державний департамент інтелектуальної власності і, якщо протягом трьох місяців не буде отримана відповідь, подати заявку в закордонне патентне відомство.

26. *Яка властивість винаходу як товару найбільшою мірою забезпечує патентування:*

а) корисність;

б) рідкість;

в) універсальність.

27. *Права, на які об'єкти інтелектуальної власності можуть бути відділені від підприємства або від фізичної особи:*

а) винаходи, репутація підприємства;

б) корисні моделі, кваліфікація працівників;

в) промислові зразки, знаки для товарів і послуг.

28. *Який з перерахованих об'єктів промислової власності може мати необмежений термін служби:*

а) винахід;

б) знак для товарів і послуг;

в) корисна модель.

29. *Інтелектуальна власність відноситься до:*

а) матеріальних активів;

б) нематеріальних активів;

в) цінних паперів.

30. *Якщо вартість ліцензії та розробки предмету ліцензії власними силами однакові, то вигідніше:*

а) купити ліцензію;

б) розробити предмет ліцензії самостійно;

в) вкласти гроші в банк.

31. *Яка з ліцензій надає ліцензіатові найбільший обсяг прав:*

а) невиключна;

б) повна;

в) виключна.

32. Чистою є ліцензія, за якою:

- а) права на використання об'єктів інтелектуальної власності передаються в рамках самостійного ліцензійного договору,
- б) права на використання об'єктів інтелектуальної власності передаються в рамках ліцензійного договору, що є додатком до основного договору,
- в) права на використання об'єктів інтелектуальної власності надаються будь-якому ліценціатові.

33. За рівних умов, який із перерахованих платежів має мінімальний розмір:

- а) роялті;
- б) паушальний;
- в) комбінований.

34. Відповідно до міжнародної практики середній строк дії ліцензійних договорів знаходиться в інтервалі:

- а) до 5 років;
- б) 5-10 років;
- в) 10-20 років.

35. Ліцензійний платіж: „роялті” припускає виплату винагороди:

- а) рівними частками протягом дії договору;
- б) одноразову виплату до початку масового випуску продукції;
- в) часткову виплату до початку виробництва і виплату частини, що залишилася, протягом дії договору.

36. „Паушальний” платіж припускає виплату винагороди за ліцензійним договором:

- а) рівними частками протягом дії договору;
- б) одноразову виплату до початку масового випуску продукції;
- в) часткову виплату до початку виробництва і виплату частини, що залишилася, протягом дії договору.

37. Адміністративний порядок захисту прав інтелектуальної власності полягає у вирішенні суперечки:

- а) органом державного управління;
- б) судом загальної юрисдикції;
- в) вищим господарським судом.

38. Суперечки, пов'язані з порушенням прав інтелектуальної власності, підпорядковані підвідомчим судам загальної юрисдикції, якщо:

- а) обидві сторони є юридичними особами;
- б) обидві сторони є фізичними особами;
- в) хоча б одна зі сторін є фізичною особою.

39. Застосування цивільно-правових санкцій за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності можливо з дати, коли власник прав довідався чи повинний був довідатися про порушення свого права протягом:

- а) трьох років;
- б) п'яти років;
- в) семи років.

40. Угода *TRIPS* є однією з найважливіших угод:

- а) Всесвітньої організації інтелектуальної власності;
- б) Світової організації торгівлі;
- в) Організації об'єднаних націй.

Перевірте свої відповіді на питання тесту

1 – а;	11 – а;	20 – б;	29 – а;	38 – б;
2 – в;	12 – в;	21 – б;	30 – а;	39 – а;
3 – б;	13 – а;	22 – а;	31 – б;	40 – в;
4 – а;	14 – б;	23 – а;	32 – б;	
5 – а;	15 – б;	24 – в;	33 – а;	
7 – а;	16 – а;	25 – а;	34 – а;	
8 – б;	17 – а;	26 – б;	35 – в;	
9 – б;	18 – в;	27 – б;	36 – а;	
10 – а;	19 – а;	28 – а;	37 – б;	

Оцініть свої знання залежно від кількості правильних відповідей:

- 37 – відмінно;
- 33 – добре;
- 29 – задовільно;
- менше 29 – незадовільно.

Необхідне помітити знаком x

Перелік документів, що додаються		Кількість арк.	Кількість прим.	Підстави щодо виникнення права на подання заявки і одержання патенту (без подання документів), якщо винахідник (и) не є заявником (ами): ☐ існує документ про передачу права винахідником або роботодавцем правонаступнику ☐ існує документ про право спадкування
☐ опис винаходу		4	3	
☐ формула винаходу		1	3	
☐ креслення та інші графічні матеріали		1	3	
☐ реферат		1	3	
☐ документ про сплату за подання заявки		1	1	
☐ документ, який підтверджує наявність підстав для зменшення збору				
☐ копія попередньої заявки, яка підтверджує право на конвенційний пріоритет				
☐ переклад заявки на _____ мову				
☐ документ, який підтверджує повноваження довіреної особи (доручення)				
☐ інші документи				
☐ міжнародний звіт про пошук				
(72) Винахідник (и) Винахідник (и) – заявник (и) (прізвище, ім'я та по батькові)		Повна домашня адреса та код держави згідно зі стандартом VOIB ST. 3. (для іноземців тільки код держави)		Підпис (и) винахідника (ів) заявника (ів)
<i>Дейниченко Григорій Вікторович</i>		<i>61127 Харків, Клочківська, 333</i>		
<i>Мазняк Захар Олександрович</i>		<i>61166 Харків, проспект Леніна, б. 8, кв. 24</i>		
<i>Гафуров Олег Вікторович</i>		<i>61127 Харків, вул. Академіка Павлова, б. 140-А, кв. 48</i>		
Я (ми) _____				
прошу (просимо) не згадувати мене (нас) як винахідника (ів) при публікації відомостей стосовно заявки та патенту Підпис (и) винахідника (ів) _____				
Підпис (и) заявника (ів) _____				
Дата підпису М.П.		Якщо заявником виступає юридична особа, підпис її керівника із зазначенням посади скріплюється печаткою. Якщо всі винахідники виступають заявниками, їх підписи наводяться під кодом 72.		
Ректор ХДУХТ		Черевко Олександр Іванович		

Додаток В

Приклад оформлення опису винаходу:

МПК В01 D1/00

МЕМБРАННИЙ МОДУЛЬ ДЛЯ ОБРОБКИ БІОЛОГІЧНИХ РІДИН

Винахід належить до харчової, мікробіологічної, фармацевтичної та хімічної промисловості з метою концентрування, освітлення або розділення біологічних рідин, а також може використовуватись для водопідготовки та доочищення стічних вод різного походження.

Відомий принцип конструкції модуля мембранних установок [1], який містить фільтруючий елемент, що складається із прижимної плити, опорних пластин, прокладки, ущільнювальної вставки, напівпроникної мембрани, дренажу та напірного каналу із отворами для подання рідини, що розділяється, та для відведення концентрату та пермеату.

Основними недоліками модуля мембранних установок є швидке утворення на поверхні напівпроникної мембрани поляризаційного шару високомолекулярних речовин та низька продуктивність установки внаслідок цього.

Пристроєм-прототипом пропонованого винаходу є пристрій для ультрафільтраційної обробки біологічних рідин [2]. Він складається із основи, проміжної пластини, ущільнювачів проміжної та опорної пластин, напівпроникних мембран, розташованих у напірних каналах перфорованих пластин у вигляді дисків та опорної пластини. Напірні канали поєднані отворами із вертикальним каналом для відведення концентрату. У верхній частині пристрою розташована гнучка гумова мембрана, манометр, вібратор ексцентриковий, закріплений жорстко на верхній плиті. Канал вводу рідини, що розділяється, поєднаний за допомогою отворів із напірними каналами (робочою камерою пристрою). Вібратор ексцентриковий поєднаний із системою

перфорованих пластин у вигляді дисків за допомогою полого штока, який має спроможність здійснювати зворотньо-поступовий рух. В полуму штоці виконані отвори для відведення пермеату.

Недоліками пристрою-прототипу є часткове утворення на поверхні напівпроникних мембран поляризаційного шару високомолекулярних речовин, зниження продуктивності пристрою внаслідок цього. Крім того, недоліком є виникнення вібраційних напруг на модулі, що приводить до підвищеного зносу його деталей, а також використання енергоємного електродвигуна для здійснювання процесу вібрації перфорованих пластин. Пластини, що вібрують, виконані із нержавіючої сталі, що значно збільшує металоемність апарату, а відповідно його масу і вартість.

В основу винаходу поставлено задачу удосконалення процесу мембранної обробки біологічних рідин, а саме запобігання та усунення утворення на поверхні напівпроникних мембран поляризаційного шару високомолекулярних речовин, збільшення проникнення (продуктивності) мембран й швидкості процесу фільтрації та зменшення енергоємності й металоемності пристрою.

Поставлене завдання вирішується тим, що запропонований модуль має полий шток з подвійною стінкою, поєднаний із пристроями для барботування, виконаними у формі тора і має дві поверхні, що розповсюджують стиснений інертний газ (або повітря). Пристрої для барботування поєднані із зовнішнім джерелом стисненого інертного газу (або повітря) за допомогою пневматичної арматури. При цьому вони жорстко закріплені на полуму штоці та розташовані в напірних каналах між двох напівпроникних мембран кожний, що обумовлює компактність й зручність збирання та розбирання конструкції. На ділянках полого штока з подвійною стінкою, які не стикаються із напірними каналами, виконані отвори для відведення пермеату. А вертикальний канал для відведення концентрату розташований уздовж напірних каналів та поєднаний із ними за допомогою отворів.

Суть винаходу пояснюється кресленням, представленим на фіг.1 – схематичний повздовжній переріз пристрою.

Мембранний модуль для обробки біологічних рідин (фіг.1) складається із основи 1, проміжної пластини 2, ущільнювачів проміжної та опорної пластин 3, напівпроникних мембран 4, розташованих у напірних каналах пристроїв для барботування у вигляді тору, які мають дві поверхні, що розповсюджують стиснений інертний газ (або повітря) 5 та опорної пластини 6. Напірні канали поєднані отворами 7 із вертикальним каналом для відведення концентрату 8. У верхній та нижній частині пристрою розташовані гнучкі гумові ущільнювачі 9, манометр 10, патрубок введення стисненого інертного газу (або повітря) із зворотнім клапаном 11. Канал введення рідини, що розділяється, 12 поєднаний за допомогою отворів 13 із напірними каналами (робочою камерою пристрою). Патрубок введення стисненого інертного газу (або повітря) 11 поєднаний із системою пристроїв для барботування у вигляді тору, які мають дві поверхні, що розповсюджують стиснений інертний газ (або повітря) 5 за допомогою полого штока з подвійною стінкою 14. В полуму штоці виконані отвори для відведення пермеату 15. Для щільності герметизації пристрою використовується стяжка 16.

Робота пристрою для ультрафільтрації біологічних рідин полягає в наступному. Напівпроникні мембрани 4 кріпляться між опорною 6 та проміжною 2 пластинами так, щоб біологічна рідина не минала їх, а повністю проходила розділення. Пристрій для мембранної обробки герметизують за допомогою гнучких гумових ущільнювачів 9, ущільнювачів проміжної та опорної пластин 3 та стяжки 16. Подають через канал введення 12 рідину, що розділяється, із необхідним тиском (0,01...1,0 МПа). Величину тиску контролюють за допомогою манометра 10. Біологічна рідина подається до напірних каналів (робочої камери пристрою) через отвори 13. Після заповнення напірних каналів біологічною рідиною здійснюється подача стисненого інертного газу (або повітря) до пристроїв для барботування через отвори полого штока. Стиснений інертний газ (або повітря) у вигляді дрібних бульбашок виходить з поверхні пристрою для барботування з певною швидкістю, яка може регулюватися інтенсивністю його подачі (його тиском). При цьому потік бульбашок спрямований у бік мембран, що призводить до руйнування поляризаційного шару високомолекулярних речовин,

що утворюється на поверхні мембран. Таким чином підвищується проникнення (продуктивність) мембран та швидкість процесу мембранної фільтрації. Пермеат біологічної рідини відводиться крізь отвори 15 у полуму штоці 14. Концентрат, що утворився, відводиться крізь вертикальний канал 8 за допомогою отворів 7.

Таким чином, запропонований мембранний модуль для обробки біологічних рідин дозволяє усунути утворення на поверхні напівпроникних мембран поляризаційного шару високомолекулярних речовин, значно збільшити проникнення (продуктивність) мембран, швидкість процесу мембранної фільтрації та зменшити його енергоємність й металоємність.

Література.

1. Обладнання підприємств переробної та харчової промисловості / І.С. Гулий, М.М. Пушанко, Л.О. Орлов та ін. – Вінниця: Нова книга, 2001. – с. 541-543.

2. Деклараційний патент 54980 А Україна, МКВ В 01 D 61/00. Пристрій для ультрафільтрації біологічних рідин / О.І. Черевко, Г.В. Дейниченко, З.О. Мазняк, А.М. Поперечний, Т.І. Юдіна (Україна). – №2002064643; Заявл. 06.06.02; Опубл. 17.03.03, Бюл. №3. – 3 с.

Ректор Харківського державного
університету харчування та торгівлі,
д-р техн. наук, професор

О.І. Черевко

Додаток Г

Приклад оформлення формули на винахід:

Формула винаходу.

1. Мембранний модуль для обробки біологічних рідин, що містить робочу камеру з напірними каналами, отвір для входу рідини, що розділяється, вертикальний канал для відведення концентрату, полий шток з подвійною стінкою для відведення пермеату та введення стисненого інертного газу (або повітря), систему напівпроникних мембран та ущільнювачі мембран, який відрізняється тим, що має полий шток з подвійною стінкою, який поєднаний із системою пристроїв для барботування у вигляді тору, які мають дві поверхні, що розповсюджують стиснений інертний газ (або повітря).

Ректор Харківського державного
університету харчування та торгівлі,
д-р техн. наук, професор

О.І. Черевко

Додаток Д

Приклад оформлення реферату винаходу:

РЕФЕРАТ

Мембранний модуль для обробки біологічних рідин призначений для розділення біологічних рідин і може бути використаний у харчовій, мікробіологічній, фармацевтичній та хімічній промисловості, а також може використовуватись для водопідготовки та доочищення стічних вод різного походження. Мембранний модуль складається з робочої камери з напірними каналами, системи напівпроникних мембран, ущільнювачів мембран, отвору для входу рідини, що розділяється, вертикального каналу для відведення концентрату, полого штока з подвійною стінкою для відведення пермеату. Мембранний модуль має полий шток з подвійною стінкою, поєднаний із системою пристроїв для барботування у вигляді тору, які мають дві поверхні, що розповсюджують стиснений інертний газ (або повітря). Пристрої для барботування у вигляді тору, які мають дві поверхні, що розповсюджують стиснений інертний газ (або повітря) жорстко закріплені на полуму штоці з подвійною стінкою та розташовані в напірних каналах між двох напівпроникних мембран кожний. На ділянках полого штока з подвійною стінкою, що не стикаються із напірними каналами, виконані отвори для відведення пермеату, а вертикальний канал для відведення концентрату розташований уздовж напірних каналів та поєднаний із ними за допомогою отворів. Мембранний модуль дозволяє усунути утворення на поверхні напівпроникних мембран поляризаційного шару високомолекулярних речовин та значно збільшити проникнення (продуктивність) мембран, швидкість процесу мембранної фільтрації та зменшити його енергоємність й металоємність.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Укладачі:

ДЕЙНИЧЕНКО Григорій Вікторович
МАЗНЯК Захар Олександрович
ЗОЛОТУХІНА Інна Василівна
ДУБ Володимир Васильович

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для самостійної роботи студентів спеціальності 7.090221
напряму підготовки 6.050502 «Інженерна механіка»

Підп. до друку . . .11 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Друк офс.

Обл.-вид. арк.- Ум. друк. арк.- Тираж прим. Зам.№

Харківський державний університет харчування та торгівлі.

61051, Харків-51, вул. Клочківська, 333.

ДОД ХДУХТ. Харків-51, вул. Клочківська, 333.